

Edycja V grudzień 2019 r.

Związek Banków Polskich

Spis treści

Wprowadzenie	3
Kluczowe dane	
Kredyty	5
Kredyty ogółem	5
Relacja kredytów do depozytów	5
Jakość portfela kredytowego	6
Kredyty konsumpcyjne	8
Kredyty mieszkaniowe	9
Oszczędności	11
Oszczędności gospodarstw domowych	11
Oszczędności Polaków na tle UE	14
Poradnik	15

Wprowadzenie

Szanowni Państwo,

w najnowszej edycji raportu InfoKredyt analizujemy nie tylko rynek kredytów w Polsce, ale także przyglądamy się dynamicznie rosnącemu poziomowi zgromadzonych przez Polaków depozytów. W ciągu ostatnich 12 miesięcy powiększyliśmy poziom swoich oszczędności o ponad 11%. W efekcie polski sektor bankowy w dalszym ciągu charakteryzuje się nadwyżką depozytów nad udzielonymi kredytami.

W ramach analizy najważniejszych tendencji na polskim rynku kredytowym skupiamy się na kredytach konsumpcyjnych i mieszkaniowych. Okazuje się bowiem, że większość Polaków jest dość konserwatywna w tym aspekcie i przykładowo: deklaruje, że unika korzystania z kredytu lub limitu na karcie w celu dokonania drobnych zakupów takich jak np. prezenty dla dzieci.

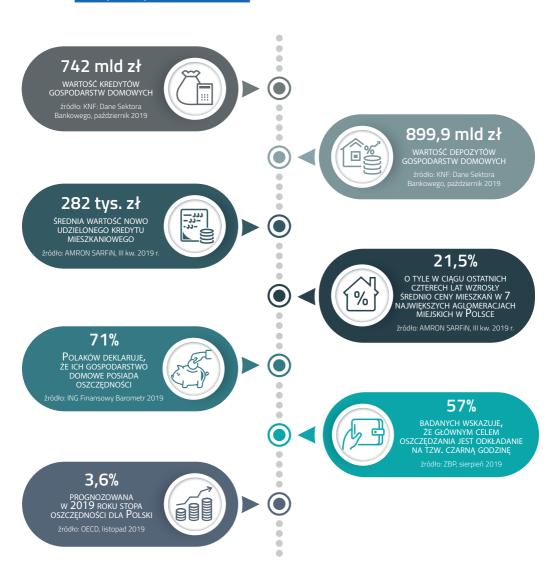
Warto zwrócić uwagę, że rynek kredytów mieszkaniowych w Polsce charakteryzuje się wysoką dynamiką. Jak wskazują dane z raportu AMRON SARFiN, poziom akcji kredytowej w III kwartale 2019 roku był najwyższy od ostatnich 43 kwartałów! Po raz pierwszy średnia wartość nowo udzielonego kredytu mieszkaniowego przekroczyła poziom 282 tys. zł, a zaledwie w ciągu ostatnich czterech lat ceny mieszkań w siedmiu głównych aglomeracjach miejskich w Polsce wzrosły średnio o 21,5%.

Jako Związek Banków Polskich przypominamy także, że na nasze zadłużenie wpływa wiele czynników, m.in. poziom stóp procentowych czy inflacja. Wciąż jednak bankowcy podkreślają, że świadomość ich klientów dotycząca możliwości wzrostu stóp procentowych, aż w 32% jest niska lub bardzo niska. Dlatego też, w ostatniej części raportu dołączamy krótki poradnik, w którym mogą Państwo znaleźć podstawowe informacje dotyczące czynników wpływających na poziom naszego zadłużenia.

Życzymy miłej lektury!

Związek Banków Polskich

Na początek kilka liczb

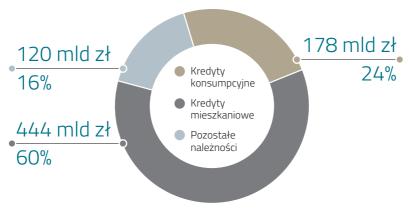

Kredyty

Kredyty ogółem

Polacy zaciągają coraz więcej zobowiązań finansowych – potwierdzają to dane Komisji Nadzoru Finansowego, według których na koniec października 2019 roku zadłużenie gospodarstw domowych wobec sektora bankowego wyniosło 742 mld zł. Oznacza to, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy zadłużenie to zwiększyło się się o 5,5% r/r, z czego najszybciej rosły zobowiązania z tytułu kredytów mieszkaniowych (6,7% r/r), których wartość szacowana jest na 446 mld zł. Udział kredytów złotowych w kredytach mieszkaniowych dla gospodarstw domowych wynosi 70,8%. Wartość kredytów konsumpcyjnych wzrosła o ponad 5 mld zł w porównaniu z danymi na koniec 2018 roku i wynosi obecnie 178 mld zł. Wśród pozostałych należności znajduje się m.in. zadłużenie na kartach kredytowych czy debet na koncie.

Źródło: KNF: Dane sektora bankowego

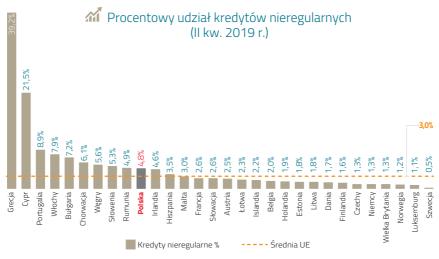
Relacja kredytów do depozytów

Jak wynika z danych Komisji Nadzoru Finansowego wciąż w swoich portfelach Polacy posiadają jednak więcej oszczędności niż zobowiązań. Stosunek kredytów do depozytów gospodarstw domowych na koniec października br. wyniósł 82,5%. W porównaniu do

wyników z roku ubiegłego (relacja kredytów do depozytów na koniec października 2018 r. wynosiła 86,4%) oznacza to zmianę o niespełna 4 p.p. co wskazuje na nieznacznie szybsze gromadzenie oszczędności przez Polaków.

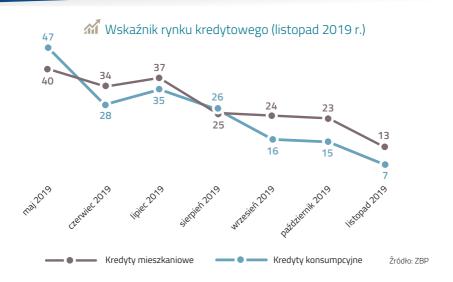
Jakość portfela kredytowego

Wśród wskaźników rynku kredytowego w Polsce należy zwrócić szczególną uwagę na ten dotyczący jakości portfela kredytowego, czyli procentowy udział kredytów nieregularnych. Większość państw Starego Kontynentu w ciągu ostatnich kilku lat poprawiło jakość portfela kredytowego, o czym świadczyć może znaczący spadek średniej unijnej wskaźnika tzw. NPL (non performing loans) z ponad 6% w 2014 roku do obecnych 3%. W Polsce chociaż jakość portfela w ostatnim roku również się poprawiła, to wciąż jednak odsetek kredytów nieregularnych jest wyższy niż średnia unijna. Według danych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego poziom kredytów nieregularnych wynosi 4,8 proc. Jednak już w oparciu o dane Komisji Nadzoru Finansowego poziom kredytów nieregularnych można szacować na 6,8 proc. Dane Bankowego Funduszu Gwarancyjnego poziom ten określają na 6,4 proc. Niezależnie od metodologii są to wartości istotnie wyższe od większości krajów europejskich.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych EBA

Biorąc pod uwagę kilkuletnią dynamikę akcji kredytowej w Polsce warto również przytoczyć wyniki badania "Monitora Bankowego" realizowanego na zlecenie Związku Banków Polskich w listopadzie 2019 roku. W tym badaniu co miesiąc przedstawiciele ponad 120

placówek bankowych odpowiadają na pytania dotyczące kondycji i możliwości rozwojowych sektora. Wskaźnik rynku kredytowego gospodarstw domowych, który jest oceną aktywności klientów na rynku kredytowym, już czwarty miesiąc z rzędu zaliczył znaczny spadek i wynosi obecnie 10 pkt. Licząc od maja 2019 roku oznacza to spadek aż o 32 pkt., co może wskazywać na możliwe przewidywania bankowców związane z pogarszaniem się sytuacji na rynku kredytowym. Wskaźnik dla kredytów mieszkaniowych w tym samym okresie zmalał o 27 pkt., a dla kredytów konsumpcyjnych jest to spadek aż o 40 pkt. Biorąc pod uwagę fakt, że badania realizowane wśród bankowców na ogół wyprzedzają o kilka miesięcy zmiany zachodzące w gospodarce, listopadowy pomiar może wskazywać na zmianę cyklu i ograniczoną aktywność klientów na rynku kredytowym w 2020 roku.

Kredyty konsumpcyjne

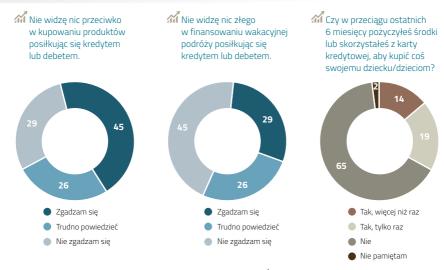
Jak wskazują dane Komisji Nadzoru Finansowego wartość kredytów konsumpcyjnych na koniec października br. wyniosła 178 mld zł ico stanowi 24 proc. wartości portfela kredytów gospodarstw domowych.

Kredyty konsumpcyjne w Polsce

Jeśli decydujemy się na kredyt konsumencki to decyzja ta podyktowana jest zazwyczaj chęcią zakupu sprecyzowanego produktu. Zgodnie z badaniami zrealizowanymi w kwietniu br., w opinii bankowców wciąż głównym celem wskazywanym podczas zaciągania kredytu gotówkowego jest zakup większych dóbr konsumpcyjnych, takich jak samochód czy sprzęt RTV i AGD – podkreśla to 45% ankietowanych. Równie często zobowiązanie służy pokryciu zakupu lub remontu mieszkania – co podkreśla 30% badanych. Wśród innych wskazywanych celów są zdarzenia losowe (7%), czy wakacje i podróże (2%).

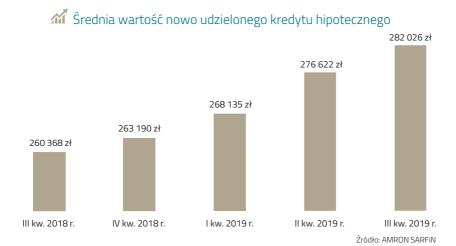
Dynamiczny wzrost wartości kredytów konsumpcyjnych i pożyczek zaciąganych przez Polaków wskazuje także na większą skłonność finansowania kredytem drobnych celów konsumpcyjnych. Jak wskazuje raport *European Consumer Payment 2018* 45% Polaków nie ma barier w zaciąganiu takich zobowiązań. Ma to jednak swoje granice. Przykładowo aż 45% respondentów wskazuje, że finansowanie wakacji pożyczką lub kredytem jest już pewnego rodzaju finansowym nadużyciem. Ponadto aż 65% badanych w ubiegłorocznej ankiecie podkreśla, iż w ciągu 6 miesięcy nie zdarzyło im się skorzystać z kredytu lub limitu na karcie, po to, aby kupić coś swojemu dziecku lub dzieciom. Warto tu zauważyć, iż badany okres obejmował także sezon świąteczny, co wskazuje na to, że Polacy w większości deklarują zakup prezentów z własnych oszczędności.

Źródło: European Consumer Payment Report 2018

Kredyty mieszkaniowe

O ile rynek kredytów konsumenckich charakteryzuje się względną stabilizacją to w przypadku kredytów mieszkaniowych od wielu miesięcy obserwujemy wzrosty. Pomimo sygnalizowania przez banki zaostrzenia kryteriów udzielania kredytów hipotecznych, poziom akcji kredytowej według danych z raportu AMRON SARFIN w III kwartale 2019 roku był najwyższy od ostatnich 43 kwartałów! To w głównej mierze efekt systematycznego

C

wzrostu średniej wartości kredytu mieszkaniowego, która przekroczyła w trzecim kwartale br. wartość 282 tys. zł i była wyższa o 8,8% niż 12 miesięcy wcześniej. Po 9 miesiącach tego roku poziom wszystkich udzielonych kredytów na zakup mieszkań i domów osiągnął 87% wartości z ubiegłego roku i wiele wskazuje na to, że cały rok 2019 będzie rokiem rekordowym pod względem rozmiarów akcji kredytowej.

Dynamiczny wzrost cen nieruchomości budzi niepokój nie tylko wśród analityków, ale także wśród samych kredytobiorców. Ceny na rynku mieszkaniowym wzrastają już nie tylko z powodu drożejących materiałów budowlanych, rosnących cen gruntów, czy kosztów pracy w sektorze budowlanym. Nowym czynnikiem jest malejąca oferta na rynku pierwotnym. W okresie ostatnich czterech lat ceny mieszkań w 7, monitorowanych przez Centrum AMRON, aglomeracjach wzrosły średnio o 21,5%, a stawki czynszu o 20,5%.

Wzrost cen obserwowany jest nie tylko na rynku nieruchomości, ale również w innych aspektach naszego życia. Według wstępnych szacunków GUS inflacja w listopadzie br. wyniosła 2,6%. Co istotne wynik ten lekko przekracza cel inflacyjny Narodowego Banku Polskiego, który definiuje "stabilność cen" jako wzrost inflacji CPI o 2,5%. Warto zwrócić tu uwagę na możliwość wystąpienia presji inflacyjnej, która polega na tym, iż wzrost optymizmu konsumentów związany z ożywieniem gospodarczym i oczekiwanym wzrostem dochodów gospodarstw domowych powoduje zwiększenie konsumpcji, umożliwiając tym samym podwyższanie cen produktów. Utrzymująca się inflacja może mieć w przyszłości istotny wpływ na wysokość comiesięcznych rat kredytu, udzielanych w polskiej walucie.

Z badania przeprowadzonego przez Związek Banków Polskich w październiku br. wynika, że aż 57% bankowców podkreśla, iż banki nie powinny poszerzać swojej oferty

Czy banki powinny w większym stopniu zaoferować klientom kredyty mieszkaniowe oparte na stałej stopie procentowej?

Źródło: Monitor Bankowy ZBP, październik 2019

kredytowej o kredyty oparte na stałej stopie procentowej. Jedynie 12% ankietowanych wskazuje, iż tego typy kredyty zdecydowanie powinny być częściej oferowane klientom. Jednak należy zwrócić uwagę, że w przypadku kredytów mieszkaniowych osoby, które chcą zdecydować się na kredyt o stałej stopie procentowej bez problemu taki taki produkt znajdą na rynku.

Równocześnie w ramach tego samego badania bankowcy podkreślają, że świadomość klientów dotycząca możliwości wzrostu stóp procentowych aż w 32% jest niska lub bardzo niska. Z kolei wiedza przeważającej części Polaków (57%) jest umiarkowana. Dlatego należy stale edukować o zasadach inflacji i możliwym wzroście rat kredytu spowodowanej zmianą stóp procentowych.

A Jaka jest w Pani/Pana ocenie świadomość klientów odnośnie możliwości wzrostu stóp procentowych i wzrostu rat kredytów mieszkaniowych opartych na zmiennej stopie procentowej w ciągu najbliższych lat?

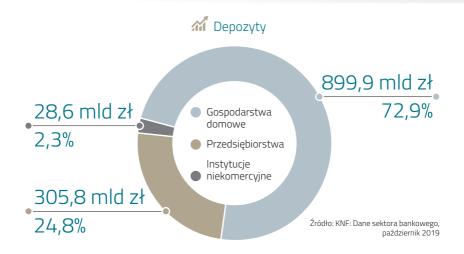
Źródło: Monitor Bankowy ZBP, październik 2019

Oszczędności

Oszczędności gospodarstw domowych

Na szczęście, szybciej niż poziom zadłużenia, Polacy zwiększają poziom swoich oszczędności. Jak wskazują dane Komisji Nadzoru Finansowego depozyty gospodarstw domowych na koniec października 2019 r. wynosiły 899,9 mld zł. Oznacza to, iż zaledwie w ciągu ostatnich 12 miesięcy Polacy zwiększyli poziom swoich oszczędności o ponad 11%.

Ponadto, systematycznie zmniejsza się liczba gospodarstw domowych nieposiadających żadnego zabezpieczenia finansowego. Jak wynika z badań przeprowadzonych w ramach Finansowego Barometru ING aż 71% Polaków deklaruje, iż ich gospodarstwo domowe po-

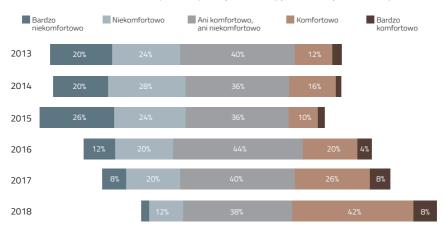
siada jakiekolwiek oszczędności. Wartość ta systematycznie wzrasta, a tegoroczny wynik jest na najwyższym poziomie na przestrzeni ostatnich 6 lat.

Polacy nie tylko posiadają coraz więcej oszczędności, ale także czują się z ich poziomem coraz lepiej. W ramach badania przeprowadzonego przez ING na początku br. już ponad 50 proc. Polaków zebrało tyle oszczędności, że czuje się z nimi komfortowo.

Źródło: Finansowy Barometr ING, styczeń 2019

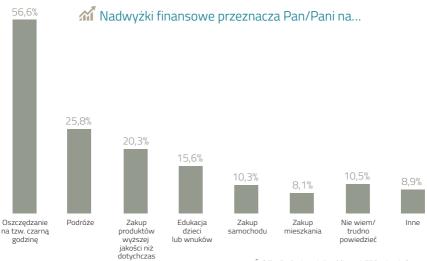
Ma ile komfortowo czujesz się z wysokością posiadanych oszczędności?

Źródło: Finansowy Barometr ING, styczeń 2019

Jest to znacząca zmiana, gdyż jeszcze niespełna rok wcześniej odsetek ten wynosił jedynie 34%.

Swoje oszczędności Polacy gromadzą przede wszystkim na tzw. czarną godzinę. Jak wynika z badań przeprowadzonych przez Związek Banków Polskich aż 57% badanych wskazu-

Źródło: Badanie opinii publicznej, ZBP, sierpień 2019

je to jako główny cel oszczędzania. Rzadziej odkładamy pieniądze na jasno sprecyzowane cele. Co czwarty Polak oszczędza z myślą o podróżach, a co piąty – na zakup nowych dóbr wyższej jakości. Najrzadziej wskazywanym celem oszczędzania jest zakup mieszkania – deklaruje go jedynie 8% respondentów.

Oszczędności Polaków na tle UE

W porównaniu do innych krajów Unii Europejskiej Polska wciąż jest krajem charakteryzującym się niską stopą oszczędności (czyli stosunkiem oszczędności do dochodów). Jednakże, jak wynika z danych OECD, w ciągu zaledwie ostatnich dwóch lat stopa ta wzrosła o prawie 2 p.p., do prognozowanych 3,6% w 2019 roku. Jest to odwrotny proces niż obserwowana w niektórych krajach UE tendencja spadkowa, którą możemy zauważyć m.in. w Czechach, we Włoszech czy na Węgrzech. Wciąż istnieje jednak ogromny dystans w porównaniu do europejskiej czołówki – w Niemczech stopa oszczędności wynosi prawie 10%, a w przodującej pod tym względem Szwecji – nawet 16%.

Poradnik

Chociaż jakość kredytów polskich gospodarstw domowych w 2019 roku poprawiła się, a Polacy odpowiedzialnie podchodzą do zaciągania zobowiązań to warto przy podejmowaniu decyzji o ubieganie się o kredyt kierować się kilkoma prostymi zasadami. Przypominamy je dla Państwa.

KREDYTY W 7 KROKACH

Zawsze upewniaj się, że dobrze rozumiesz mechanizm działania produktu kredytowego, na który się decydujesz. Jeśli go nie rozumiesz poproś pracownika banku o ponowne wyjaśnienie.

Jeśli po rozmowie z pracownikiem banku oferowany przez niego produkt jest dla ciebie niezrozumiały lub zbyt skomplikowany, nie decyduj się na ten typ kredytu. Ważne abyś przed podpisaniem umowy dokładnie ją przeczytał. Zapoznaj się również z cennikami i załącznikami. Kieruj się zasadą - podpisać możesz, przeczytać musisz!

Przed decyzją o zaciągnięciu kredytu, starannie przeanalizuj ofertę produktów kredytowych dostępną na rynku finansowym. Wybierz taki produkt, który najlepiej odpowiada twoim aktualnym potrzebom.

Koszty kredytów jest różny, a każdy z produktów ma szereg specyficznych korzyści, które należy rozważyć decydując się na jego wybór.

- Karty kredytowe oferują najczęściej od 40-60 dni bezpłatnego kredytowania wydatków. Przy umiejętnym wykorzystywaniu, możliwe jest ograniczenie kosztów związanych z kredytowaniem swoich wydatków. Pamiętaj jednak, że przekroczenie terminów spłaty może wiązać się z dodatkowymi opłatami. Dobrze żebyś wiedział o ich wysokości.
- Zadłużenie w limicie konta posiadanie go pozwala w wygodny sposób rozszerzyć (zabezpieczyć) swoje możliwości finansowe, np. w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych wydatków przed wpłynięciem pensji na konto. Jednak zadłużenie to należy terminowo spłacić, musimy więc pamiętać by w danym okresie zasilić swoje konto.

Kredyt konsumpcyjny – pozwala klientom na rozłożenie większych wydatków na dogodne raty, najczęściej o oprocentowaniu korzystniejszym od tego oferowanego przy wykorzystaniu zadłużenia w limicie konta czy karty kredytowej po okresie bezodsetkowym.

3.

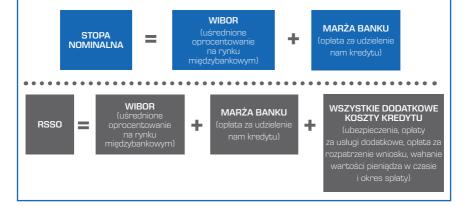
Przed zaciągnięciem kredytu lub pożyczki pamiętajmy, by dokładnie przeanalizować wszystkie koszty oferowanego produktu.

- Całkowity koszt kredytu określa nam wskaźnik RRSO. Jest on określany w procentach im wskaźnik jest wyższy, tym kredyt jest droższy.
- Kredyty w bankach, mimo, że wiążą się z dodatkową procedurą, w tym badaniem naszej zdolności i historii kredytowej, zazwyczaj są zdecydowanie tańsze niż kredyty udzielne w pozabankowych firmach pożyczkowych.
- Pamiętajmy szybki kredyt lub pożyczka nie zawsze oznacza, że są to produkty tanie. Poniżej przedstawiamy przykładowe RRSO określone na podstawie ofert kliku banków i kilku firm pożyczkowych.

ZAPAMIĘTAJ:

- Rzeczywista roczna stopa oprocentowania kredytu (zwana także RRSO) uwzględnia wszystkie koszty związane z zaciągnięciem kredytu.
- Nominalna stopa oprocentowania kredytu nie zawiera wszystkich kosztów kredytu. Nominalna stopa to bowiem koszt, po którym bank pożycza pieniądze (w Polsce jest to stopa WIBOR) + marża, którą bank pobiera od nas za udzielenie kredytu.

Kredyt 3 000 złotych udzielony na 3 miesiące				
Koszt kredytu w banku	RRSO 12,5 proc.			
Całkowita kwota do zapłaty	3060 zł			

Pożyczka 3 000 złotych udzielona na 3 miesiące				
Przykładowa firma pożyczkowa	RRSO 430 proc.			
Całkowita kwota do zapłaty	3950 zł			

Pamiętaj o systematycznym budowaniu swojej historii (wiarygodności) kredytowej.

- ▶ Terminowo opłacaj swoje podstawowe zobowiązania kredytowe (czynsz za mieszkanie, telefon, telewizja, internet etc.).
- Staraj się nie doprowadzać do powstania zaległości finansowych, które mogą skutkować obniżeniem scoringu kredytowego i późniejszymi problemami przy zaciąganiu kolejnych kredytów.

Scoring, czyli analiza, w ramach której osobie ubiegającej się o kredyt przyznawane są punkty, które następnie wpływają na decyzję o przyznaniu bądź też odmowie przyznania kredytu.

Nie zaciągaj nowych długów na spłatę starych. W ostateczności – skonsoliduj wszystkie swoje długi w jeden kredyt i regularnie go spłacaj.

Unikaj wypłat gotówki z karty kredytowej, aby spłacić saldo innej karty. Nie stosuj takiej metody, bo w rzeczywistości nie spłacasz żadnego ze swoich zadłużeń, a narażasz się tylko na większe koszty odsetek.

Gdy wysokość zobowiązań zaczyna Cię niepokoić, zacznij wdrażać działania naprawcze.

- Dokonuj zakupów w sposób przemyślany dotyczy to zarówno dużych, jak i małych zakupów.
- Ułóż plan dokonując analizy swoich wydatków i dochodów. Odejmij od dochodów wszystkie stałe koszty i oblicz jaką kwotę możesz wydać dziennie na bieżące wydatki, aby starczyło Ci do kolejnej wypłaty.

- Określ priorytety ustal które wydatki są niezbędne, a z których możesz zrezygnować (lub ograniczyć).
- Powiedz rodzinie o tym, iż Twoje finanse przeżywają obecnie trudniejszy okres. Wsparcie bliskich zmniejszy stres oraz da pozytywną motywację do spłaty zobowiązań.
- Skonsoliduj posiadane kredyty i pożyczki, co pozwoli obniżyć oprocentowanie (a co za tym idzie wysokość miesięcznej raty).

Monitoruj czynniki, które wpływają na wysokość Twoich comiesięcznych zobowiązań finansowych (np. wysokość stóp procentowych).

- Miej świadomość, iż wysokość twojej comiesięcznej raty za kredyt może znacząco wzrosnąć w wyniku zmiany sytuacji na rynkach finansowych, np. zmiana wysokości stóp procentowych, które determinują wysokość oprocentowania kredytowego.
- Zastanów się, czy Twój budżet jest przygotowany na taką ewentualność. Jeśli nie, już dziś ogranicz swoje wydatki, by szybciej spłacić swoje zobowiązania kredytowe.

